

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

4. Secundum notabile ponitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95871)

dum vel non agendum, quod est contra omnem rationem potentiae actiuae, & plane contra vsum libertatis. Patet sequela, quia potentia per se, ac formaliter libera in se non videtur nec valet uti sua libertate, & indifferentia, nisi proximè disposita ex parte sua, & ex parte intellectus, & obiecti & ex omni alia parte necessaria ad opus: ergo si postquam est proximè disposita, iam non manet cum plena indifferentia, profecto nunquam in se ipsa libere operatur, nec videtur innata libertate.

36 Deinde probatur, quia libertas formalis & quasi essent alii voluntatis duplicem potestatem inadæquatam seu ratione distinctam includit circa idem obiectum eodem modo hic & nunc propositum, una est potestas volendi, alia est potestas non volendi seu nolendi illud quod potest velle; si ergo voluntas iam expedita, & proximè disposita ad operandum circa tale obiectum, non est indifferens ad utramque partem illius potestatis, sicut erat per se precise ac remote & nude expectata: ergo ad unam partem illarum manebit proximè, & simpliciter potens; ad alteram vero non nisi remote ac subinde proximè impotens: ergo de facto voluntas tunc non operatur tanquam domina utriusque potestatis, sed perinde se habet ac si alteram tantum potestatem haberet, ac proinde non libere operatur.

37 Ut declaremus & probemus consequentiam, constituamus, & consideremus voluntatem dicto modo proximè dispositam, ac præparatam, seu applicatam ad primum vsum libertatis suae prius natura quam libertate videtur: tunc ergo etiam tunc retinet indifferentiam ad utramque partem, & hoc est, quod intendimus, aut alteram tantum potestatem exercere potest v. g. volendi, & tunc profecto sequitur ut sit hic, & nunc simpliciter, & proximè impotens ad nolendum, quia ut possit nolle, deberet aliter præparari seu disponi, quod iam non est in potestate illius, nec antea fuit, quia nondum via fuerat libertate sua ut supponitur: ergo illa libertas remota nunquam ad vsum applicatur.

38 Ex quibus concluditur necessario esse contra rationem liberæ facultatis ut ad agendum requiratur aliquam conditionem præuiam ad actionem, quia posita tollatur vel impediatur hæc immunitas, seu differentia ad agendum, & non agendum, quia cum libertas formaliter sit posita in indifferentia; si hæc tollitur, vel impeditur ante actionem, iam actio non procedit à potentia indifferente & expedita ad agendum secundum utramque partem suae indifferentiae: ergo si talis potentia huiusmodi conditionem requireret ad agendum tunc, vel illa in se non esset indifferens & ita non esset libera etiam in actu primo, & remoto, vel ad agendum postulari conditionem repugnantem suae indifferentiae: ergo si talis potentia huiusmodi conditionem requireret ad agendum; tunc vel ipsa in se non esset indifferens, & ita non esset libera, etiam in actu primo, & remoto, vel ad agendum postulari conditionem repugnantem suae indifferentiae suaeque libertati & connaturali operandi modo, quod plane repugnat, & in hunc modum id ipsum ultèrius declaratur, nam vel illa conditio præuia ad actionem, quia posita tollitur indifferentia quatenus iam cum illa non potest voluntas agere, & non agere sed tantum agere, aut tantummodo non agere; vel inquam illa conditio ab alio agente extrinseco adhibenda est, vel ab ipsa voluntate: si ab alio sequitur aperte voluntatem non esse indifferentem actiue, sed passiue tantum,

scilicet ut hanc, vel illam conditionem ab alio recipiat, quia posita semper est determinata ad unum agendum, seu non agendum; si vero conditio illa ab ipsa voluntate adhibenda est, aut libere eam adhibebit, aut necessario; si necessario etiam petit indifferentiam; tunc quia ex necessaria connexion sit determinatio voluntatis ad unum, tunc etiam quia ut illa connexio ex necessitate adhibeatur à voluntate, necesse est ut sub ea ratione ad unum determinata supponatur; si tamen illa conditio adhibeatur, libere iam supponitur actus liber & de requisitis ad illam redibit eadem questio, an positis illis omnibus integra maneat indifferentia facultatis; nam si non manet perit libertas, si autem manet ibi est proprie libertas, & reliqua, quæ inde manant; si necessario manent, sunt libera solum per denominationem & dependentiam ab illo primo actu; igitur fieri non potest, ut libera facultas natura sua requiratur conditionem præuiam ad omnem vsum suorum actuum quæ tollat, vel impediat indifferentiam eius.

Nunc autem intelligitur ex dictis, quo modo 39 supradicta descriptio ad actum liberum seu actum liberam negationem actus, seu omissionem illius, siue pura sit, siue non pura, siue in nolendo, siue solum in non volendo, cum humana aduertentia consistat, ea vero requiritur ad agendum eodem modo, quo de facultate ipsa libera diximus. Hæc autem omnia sumenda sunt scilicet prout sunt conditiones ad operandum prærequiritæ, quæ in actum aliquomodo influunt, quia si ex aliqua conditione præueniente actum impediretur voluntas ab alterius potestatis vso, siue dubio ex necessitate & non libere tali vso caret, & ex consequenti absque libertate, & ex necessitate haberet vsum alterius potestatis, quia ablati vno vso necessario, alius consequitur, cum non possit utroque simul, eo quod immediatam oppositionem includat.

SVBSECTIO IV.

Secundum notabile ponitur.

Secundo aduertendum est dari duplicem necessitatem, ut ait sanctus Anselmus lib. de concordia, cap. 1. & 2. & lib. 2. Cur Deus homo, cap. 18. vnam quam ipse Anselmus vocat præcedentem, & est, quæ facit rem esse alteram subsequenter quam facit ipsemet operans, & priorem dicit repugnare libertati, non tamen posteriorem, similique modo distingui potest duplex sensus compositus, unus, qui sit ex suppositione præueniente vso libertatis, qui absolute antecedens dicitur, alius, qui ex subsequente, quando autem necessitas est in sensu composito priori modo per talem sensum compositum non saluatur, sed potius destruitur libertas, quia illa suppositio omnino antecedens est & inducit necessitatem simpliciter, ac proinde libertati contrariam iuxta doctrinam eiusdem Anselmi. Quando vero suppositio est consequens, tunc

tunc optime accommodatur distinctio sensus compositi & diuisi, quia necessitas in tali sensu composito non repugnat libertati iuxta eandem doctrinam.

42 Idemque dicendum est de alia duplici necessitate consequentiae videlicet, & consequentis, quae sumitur ex D. Thom. 1. p. q. 14. art. 13. & q. 19. art. 8. in solutionibus argumentorum, & q. 22. art. 4. tandem q. 23. art. 1. ad 3. nam posterior necessitas dicitur contraria libertati, quia est absoluta necessitas rei, prior vero dicitur non tollere libertatem quia non est absoluta necessitas, seu indefinite accipiendum est ut sit verum; unde aliqua necessitas consequentis repugnat libertati qualis est haec, homo videt Deum: ergo amat illum, quare sensus illius membri est necessitatem consequentiae, non semper repugnare libertati, vel solum necessitatem consequentiae non sufficere ad destruendam libertatem, nisi adiungatur necessitas consequentis, & ideo membrum illud subdistingendum est iuxta distinctionem Anselmi, nam si consequentia sit necessaria ex suppositione antecedenti repugnat libertati; si vero sit ex suppositione consequenti non erit libertati contraria.

43 Totum enim hoc negotium eo tendit, huncque scopum collimat, ac tandem eo reuoluitur ut intelligamus, quae suppositio antecedens dicenda sit, quae omnino tollit libertatem inducendo necessitatem simpliciter, quae vero consequens, unde hic est cardo totius difficultatis; unde hoc opus hic labor est, quod negotium sic explicatur.

44 Suppositio inducens necessitatem in sensu composito, si talis sit ut per usum libertatis fiat, vel talem usum liberum involuat, seu comitem habeat inducit tantum necessitatem consequentiae, & secundum quid, & ideo non pugnat cum libertate; si vero talis sit suppositio, ut omnino anteuertat usum libertatis, & necessitatem operandi in voluntatem inducat ex tali suppositione, & in sensu composito talis suppositionis tollitur libertas, ita ut impossibile sit componi simul in voluntate talem suppositionem, cum carentia actus, exempla prioris sunt haec.

45 Nam suppositio praescientiae, praedestinationis, & praedestinationis diuinae infallibiliter inferunt effectum liberum praesentium praedestinatum, aut praedestinatum, ita ut impossibile sit, effectum sic praedestinatum non euenire, & tamen illa suppositio non obstat, quominus actus praescitus libere fiat. Imo ex illa suppositione aequae infertur libere futurum esse effectum, ac futurum esse quia non solum praescitur ac praedestinator ut fiat, sed etiam ut libere fiat, ideoque ad veritatem scientiae & efficaciam praedestinationis, non minus necessarium est ut libere fiat quam ut fiat, quae est doctrina Anselmi lib. de concordia, cap. 1. & 2. in principio, & Vulgaris apud Diuum Thomam 1. p. q. 19. art. 8. & q. 22. art. 4. 1. contra gentes cap. 85. & saepe alias, & ratio evidens est, quia quando Deus praescit ab aeterno actum charitatis ab homine praedestinato in via factum, & reliquos actus virtutum supernaturalium, simul cognoscit Deus tales actus esse meritorios: atqui non possunt esse meritorij, nisi sint liberi; omne enim meritum in libertate fundatur, & ideo Beati in patria augmentum premij & gloriae non merentur per actum charitatis quem perfectissime exercerent, quia talis actus charitatis non est liber, sed

I. P. Tom. II.

necessarius: ergo Deus sua praescientia cognouit ab aeterno actus virtutis ab homine supernaturaliter factos in via non solum esse futuros, sed etiam libere futuros: ergo de facto futuri erunt liberi adhuc praecedente scientia Dei ab aeterno: ergo antecedentia, & praecedentia seu suppositio praescientiae ab aeterno non tollit vlllo modo libertatem.

Item ex suppositione absoluta intentionis finis sequitur necessario electio mediorum, & nihilominus illa necessitas stat simul cum libertate si intentio illa libere fiat; denique voluntas in eo momento, in quo actum elicit libere operatur, & tamen dum operatur vniui non potest contrarium simul operari, nec in eodem momento non operari ponendo vtrumque simul, scilicet operationem, & non operationem, quia hoc involuit apertam repugnantiam, & contradictionem; res enim quando est necesse est esse, ut Arist. dixit 1. Perhyer c. 6. ergo prima necessitas quae ex suppositione vocatur stat cum libertate.

Secundam autem necessitatem haec exempla demonstrant, nam in patria suppositio luminis gloriae, & visionis beatificae necessitatem simpliciter inducit amandi Deum, quae necessitas libertatem excludit circa illum amorem.

Item motus voluntatis, qui dicuntur primo primi sunt necessarii simpliciter, ac proinde nullo modo liberi, quamuis non sine aliqua suppositione ex parte cognitionis illam necessitatem habeant, & simili modo actus gratiae excitantis sunt ita necessarii in nobis, ut non sint liberi, & ideo actus gratiae praeventis vocantur, & tamen non sunt necessarii nisi ex aliqua suppositione diuinae motionis, seu immisionis efficacis, vel ex parte subita apprehensionis.

Ratio autem a priori huius secundae partis est, quia non obstante naturali libertate potest voluntas multis modis necessitari, ita ut non sinatur libere operari; ergo potest aliquid supponi ad volendi actum, quod eius libertatem impediatur: ergo est aliqua suppositio, quae tollat libertatem, & consequenter poterit esse necessitas aliqua in sensu composito contraria libertati.

De priori suppositione nulla est controuersia apud Catholicos, ut late materia de praedestinatione, materia de scientia materia de gratia discipulos meos docui, & iam typis mandandas quantum potui perfecimus quod sic patet, quia si suppositio praescientiae Dei, & praedestinationis tolleret libertatem nulla daretur libertas in creaturis, neque vllum opus liberum a creatura eliceretur, quia omne opus, quod a creatura in tempore elicitur a Deo ab aeterno euidentissimo praescitur: ergo si suppositio praescientiae, & praedestinationis tollit libertatem nulla erit libertas in creaturis. Deinde inductione est euidentis, quia voluntas in eo instanti, in quo libere operatur, licet prius natura quam eliciat actum sit indifferens ad vtrumque, & ideo neque actus, neque carentia eius habeant vllam necessitatem, tamen supposito, quod eliceret actum iam non potest in eodem instanti carente actu, sed habet illam necessitatem, de qua dixit Arist. quando est omne quod est necesse est esse illa: ergo non repugnat libertati, cum in quocumque actu libero necessario inueniatur; unde si tolleret libertatem talis suppositio, nulla daretur libertas, quia semper reperitur in omni actu elicto a voluntate talis suppositio.

Idem est de concursu Dei, concomitante imbibitioni in actu libero nostrae voluntatis, nam si illa

III esse

esse supponitur eo ipso usus libertatis supponitur, ideoque necessitas composita inde sequuta, non repugnat libertati actus: ratio denique in promptu est, quia usus libertatis non destruit libertatem respectu eiusdem; nihil enim destruit se ipsum, neque formalis constitutio, & existentia alicuius est destructio eiusdem formaliter, alias idem esset, & non esset simul, quod est contra evidentissimum omnium dignitatum axioma: ergo necessitas quæ sequitur ex suppositione ipsius usus libertatis non potest esse contraria eidem libertati.

52. Posteriores autem suppositionem certissimum est tollere libertatem, quia quoties suppositio omnino præcedit usum libertatis, & inter prærequisita ad agendum ponitur, & talis est ut illa stante voluntas tantum possit agere, vel tantum possit non agere compositiue, ut ita dicam, illa suppositio sine ulla dubitatione tollit libertatem, & usum liberum voluntatis in agendo vel non agendo.

53. Ratio autem huius evidens est, quia quando suppositio est antecedens in sensu dicto, id est non facta per usum libertatis, neque supponens talem usum liberum sed præueniens illum: effectus ex tali suppositione proueniens, & cum tali suppositione necessario connexus libertatem tollit, quia necessitas ex tali suppositione non est fundata in illo principio, impossibile est idem simul esse, & non esse, quia non sunt idem id, quod supponitur, & quod necessario sequi dicitur: ergo fundatur in alio principio, videlicet impossibile est poni talem causam sic affectam & prædeterminatam, & ex illa non sequi talem effectum distinctum ab ea conditione, vel affectione quæ in causa supponitur: ergo hæc non est necessitas secundum quid quæ dici solet consequentia: sed necessitas simpliciter & consequentis, quia est necessitas effectus ex sua causa, quæ est propria necessitas physica quæ in ipsa esse affectione rei inuenitur, & non est tantum illationis, & quasi ex mentis comparatione, qualis est in necessitate eiusdem rei ex sui ipsius suppositione.

54. Deinde, si suppositio illa antecedit omnino usum libertatis in eius positione non interuenit exercitium libertatis humanæ, neque etiam interuenit in ea manatione effectus à tali suppositione quia fit cum tanta necessitate ut non subdatur dominio eiusdem voluntatis, nec ipsa possit illam dimanationem impedire: ergo ille effectus in re ipsa non fit cum vi libero voluntatis humanæ: ergo non est liber: ergo sensus impositus ex tali suppositione non sufficit ad saluandam libertatem.

55. Denique posita huiusmodi suppositione voluntas etiam spectata prius natura quam operetur tantum potest vnum agere illud, scilicet quod ex tali suppositione sequitur cum necessitate quoad exercitium: ergo non agit ut potens agere & non agere positis omnibus prærequisitis ad agendum, ac proinde non agit cum libertate, quia libertas est posse agere, & non agere.

56. Nec satisfacit responso quod voluntas etiam tunc agit ut potens agere, & non agere, quia sub illa suppositione retinet totam suam potestatem ad vtrumque indifferentem.

Hoc inquam non satisfacit, quia illa potestas est ibi quasi sopita, & impedita quoad omnia alia præter illud vnum quod ex tali suppositione necessitatio sequitur, & ideo est tantum potentia remota ad plura, non vero est potentia proxima qualis ad usum libertatis exigitur: ergo sensus compositus ex tali suppositione tenetia tollit li-

bertatem. Debet ergo in illo accipi suppositio consequens non antecedens in sensu à nobis declarato & de conuerso potentia in sensu diuino, tunc deservit libertati tuenda quando illa intelligitur proxima in ipsa voluntate prius natura, quam se ad alteram partem determinet: tunc enim diuino ipsa ut sic dicam est in potestate simpliciter ipsius voluntatis, alias in diuino non est in potestate voluntatis, id est si aliquid in illa ponitur quod ipsa impedire aut remouere non potest, ut alterum ex duobus operetur tunc sensus ille diuinus inutilis est ad libertatem tuendam; nam in potentijs naturaliter operantibus talis potestas in sensu diuino reperiri potest.

SVBSECTIO V.

Nostri sententia ponitur, & probatur.

Prima conclusio: concursus Dei cum causis. 57. Pberis non est aliqua entitas physice prædeterminans voluntatem ad vnum operandum. Hæc conclusio est communis inter Doctores Societatis, probatur hæc conclusio.

Primo ex Concilio Trid. sess. 6. Can. 5. ubi sic ait: [si quis liberum hominis arbitrium post Adæ peccatum amissum & extinctum esse dixerit, aut rem esse de solo titulo, immo titulum sine refigmentum denique anathema sit:] explicans autem ipsum Concilium Can. 4. quid sit hominis liberum arbitrium & quomodo libere operetur cum Dei concursu sic ait: [si quis dixerit liberum hominis arbitrium à Deo motum, & excitatum nihil cooperari assentiendo Deo exeitanti atque vocanti quoad obtinendam iustificationis gratiam se disponat, ac præparet, neque posse dissentire si velit, sed velut in animæ quodam nihil omnino agere merereque passivè se habere anathema sit:] & cap. 5. eadem pene verba repetit ibi: [ut qui per peccata à Deo auersi sunt per eius excitantem atque adiuvantem gratiam ad conuertendum se ad suam ipsorum iustificationem eidem gratiæ libere assentiendo & cooperando disponantur, ita ut tangente Deo cor hominis per Spiritus Sancti illuminationem, neque homo ipse nihil omnino agat in inspirationem illam recipiens quippe illam, & abijcere potest, neque tamen sine gratia Dei mouere se ad iustitiam coram illo libera sua voluntate possit; unde in sacris litteris cum dicitur conuertimini ad me, & ego conuertar ad vos libertatis nostræ admonemur, cum respondemus: conuerte nos Domine ad te, & conuertemur, Dei nos gratia præueniri confitemur.]

Accedit Concilium Zenonense in decreto 15. 59. fidei definiens: [non esse tale Dei trahentis auxilium, cui resisti non possit.] Aduerto Concilium Zenonense, licet non sit generale, neque à Romano Pontifice confirmatum, habere tamen magnam auctoritatem in Ecclesia, quod adeo verum est, ut merito censetur temerarius qui ei contradicere auderet, ut bene probat P. Suarez tom. 1. de gratia, Prolog. 6. cap. 5.

In his enim verbis vtrumque Concilium manifeste docet duo. Primum esse de ratione libertatis potestatem ad resistendum cuius motioni præuenienti consensum eius. Secundum nullam motionem antecedentem ita determinatam liberum arbitrium, ut non relinquat in illo potestatem resistendi motioni.

Hanc